

Gerda van Wageningen

De zon blijft
altijd schijnen

FAMILIEROMAN

Gerda van Wageningen

De zon blijft altijd schijnen

Westfriesland

HOOFDSTUK 1

Sofies wangen tintelden van de kou. Zo nu en dan wreef ze er met haar wollen wanten over om ze een beetje op te warmen, maar veel hielp dat niet. Er stond een schrale noordoostenwind. De nieuwe, wollen muts die ze voor sinterklaas van moeder had gekregen, verwarmde echter lekker. Kijk, nu kwam het zonnetje toch tevoorschijn. De wind joeg het wolkendek uiteen. De afgelopen nacht waren de velden toegedekt met een zachte, witte deken. Daarom ook hadden ze vanmiddag Bles voor de slee kunnen spannen.

De bellen rinkelden vrolijk, de sneeuw kraakte lustig onder de hoeven. Klik-klak, klik-klak, het regelmatige geluid van de kalme draf klonk Sofie als muziek in de oren. Machiel, haar broer, mende. Hij had rode wangen van opwinding. Ze wist best waarom. Tante Maria en oom Harm zouden ook naar het ijsfeest komen. Ze waren geen familie, maar goede vrienden van vader en moeder. En... ze hadden twee dochters. Sofie gniffelde. Machiel dacht dat niemand wat in de gaten had. Ze keek eens zijdelings naar Jozina, haar jongere zusje, maar die staarde nietsziend over het landschap. Jozina was een droomster.

Het was een hele drukte op het Kakkersweel. In één oogopslag zag Sofie dat de jongens van de kastelein een koek en zopientje hadden opgezet en opoe Constandse verkocht warme erwtensoep. Er heerste een gezellige drukte. Kinderen liepen druk rond met hun priksleden. Hun wedstrijd zou straks beginnen. Daarna kwam het ringsteken op de schaats, waaraan ook Machiel mee zou doen. Zelf verheugde Sofie zich het meest op het schaatsen. Een paar dagen geleden hadden ze allemaal in de grote kist op zolder een passend paar schaatsen opgezocht, die Machiel heel nauwgezet had geslepen. En gisteren

had ze een poosje geoefend op de sloot achter de varkensstal. Machiel had het gezien en een beetje om haar gelachen. Maar ja, hij was een man en dan had je geen lastige rokken die zo hinderlijk rondom je benen zwierden. Het ijs was bovendien ontzettend glad. Het vroom nu al meer dan tien dagen en pas vannacht was de eerste sneeuw gevallen.

Er waren een paar jongens bezig om de baan te vegen, maar de wind joeg steeds opnieuw een dun laagje sneeuw op het ijs. Sofie was intussen van de slee geklommen en stampte flink met haar voeten op de grond. Ze had een paar oude rijglaarsjes van haar moeder aan en twee paar kousen over elkaar. En onder haar kleren had ze kranten zitten om zich tegen de gure wind te beschermen. Je hoorde het bij meer mensen kraken als ze zich bewogen. Sofie lachte. Het was heerlijk te leven, heerlijk om jong te zijn.

Jozina holde direct bij hen vandaan, omdat ze haar nichtje en vriendin Emma van Bloois zag bij een groepje meisjes. 'Kom, Machiel, wil je alsjeblieft eerst mijn schaatsen onderbinden?' vroeg ze ongeduldig.

De ogen van haar broer waren al zoekend over de bevroren plas gegleden zodra hij Bles bij de andere paarden had gezet. Een paar boerenjongens hadden wat hooi en stro neergelegd en een stuk zeildoek gespannen tussen een paar bomen om de dieren tegen de wind te beschermen. Niettemin hadden de meeste nog een deken omgekrepen. Oude Toon, die een hutje op de oever had, liep rond met een houten emmer om de dieren te drinken te geven. Dat was aardig van de oude baas, al was het verder nog zo'n vreemde man. Sofie was altijd een beetje bang van hem geweest.

'Nee maar, nee maar, daar hebben we warempel de jongejuifer Viergever,' klonk de krakende stem van de man. Sofie knikte hem snel maar niet onvriendelijk toe. Vreemde, oude mensen moest je altijd te vriend houden, je wist maar nooit. Over Aagje, de vrouw van hun oude knecht, werd zo links en rechts ook gefluisterd. Ze zei wel eens dingen die later dan werkelijk gebeurden. Zo griezelig.

'Au, niet zo stijf, Machiel. Ja, zo is het beter.' Zo, nu had ze ein-

delijk haar schaatsen onder. Ze bleef nog even naast haar broer op de houten bank zitten tot ook hij zijn schaatsen onder zijn klompen had gebonden. Het stro dat hij erin had gestopt om de voeten warm te houden stak er nu al uit. Even later stonden ze samen op het ijs, al hield Sofie haar broer nog angstvallig bij zijn mouwen vast.

‘Het gaat toch wel, hè, Sofie? Ik ga even een paar rondjes vooruit.’ Weg was hij.

Voorzichtig begon Sofie een paar slagen te doen. Als ze haar rokken maar een beetje op had kunnen trekken, zodat ze naar haar voeten kon zien. Wacht, zo ging het al beter. Weer lachte Sofie, nu zomaar, van pure levensvreugde. Ze keek op, vergat de punten van de schaatsen, en viel.

Ze kwam niet al te hard neer. Een paar sterke armen grepen haar vast, een mannenstem lachte diep. Sofie fronste even haar fijne wenkbrauwen, liet zich toen echter overeind helpen.

‘Nog niet zoveel geschaatst, hè?’ vroeg de jongeman.

Sofie kende hem wel. Ze zag hem zo nu en dan met zijn oude grootvader in de kerk. Het was Pieter Jumelet, de erfgenaam van de grootste herenboerderij van drie dorpen. Zijn moeder was dood en zijn vader woonde met zijn tweede vrouw in Bruinisse. Pieter leidde het bedrijf samen met zijn grootvader. Er werd gezegd dat hij een zuivelfabriekje wilde beginnen.

‘Die rokken zijn afschuwelijk lastig,’ zei Sofie en trok een charmant pruillipje. Als ze zo keek, kreeg ze alles van haar vader gedaan en sinds ze zeventien was, had ze gemerkt dat de jongens in de buurt er ook niet ongevoelig voor waren.

Ze was een knap meisje, dat wist ze best. Haar ogen waren diepblauw, net als die van haar vader en Machiel. Hun haar was blond en viel in slagen, maar bij haar zag je daar niet zoveel van. De laatste maanden droeg ze het haar opgestoken en niet meer los als toen ze nog een kind was. Haar middel was prachtig slank, zelfs zonder korset.

Pieter lachte. ‘Ja, een broek dragen zou ook niet gaan. Of het zou een bloomers moeten zijn.’ Ze lachten allebei. Sommige mondaine dames uit de stad droegen wijde broekrokken, die bloomers werden genoemd, als ze een eindje gingen fietsen. Ze

hadden niet alleen veel bekijks, maar ze werden ook duchtig bespot. Een vrouw in een broek, dat was een schande, dat vond iedereen.

‘Zullen we een rondje samen schaatsen?’ stelde Pieter voor.

‘Graag.’ Sofie lachte hem toe, haar heldere, blauwe ogen namen zijn gezicht eens wat beter op. Een beetje ongeduldig duwde ze een losgeraakte krul onder haar muts terug. Pieter was bijna een hoofd groter dan zij, zijn gezicht was een beetje pukkelig en zijn kin week een beetje terug, maar verder had hij een aardig gezicht. Bovendien, hij was immers de neef van Eliza en Marieke. Er was vroeger het een of andere schandaal geweest waarover vader en moeder nooit wilden praten, maar soms ving Sofie er iets over op. Tante Maria was een dochter van de oude Pieter Jumelet, maar zo rijk als haar vader was, zo arm was zij. Zelfs Sofie begreep dat daar een geheim aan vast zat, een geheim dat niemand haar wilde vertellen. Misschien kon ze Pieter wat uithoren? Nu Machiel een oogje op Marieke had, wilde ze graag weten hoe het allemaal precies zat. Ze was er altijd al nieuwsgierig naar geweest. Wat moest tante Maria wel niet gedaan hebben eer haar vader haar ontferfde? ‘Doe je ook mee met het ringsteken?’ vroeg ze daarom amicaal.

‘Vanzelfsprekend. Ik hou ervan indruk te maken op knappe jongedames zoals jij,’ zei Pieter met een hoffelijk buiginkje. Sofie giechelde. Ze voelde zich ineens een beetje verlegen. Je kon merken dat Pieter een paar jaar ouder was dan zij.

‘Je nichtjes komen ook,’ zei Sofie driest.

‘Nichtjes? O, je bedoelt de meisjes van Flikweert.’ Zijn lach verdween, er kwam een hooghartige trek om de smalle lippen, een trekje dat ze heel goed kende van het gezicht van zijn grootvader. Zo keek de oude Jumelet speciaal als hij haar vader ontmoette. Sofie begreep niet waarom. Ook dat was een geheim. Misschien wilde hij niet dat vader en oom Harm bevriend waren.

‘Mag je ze niet?’ vroeg Sofie voorzichtig.

‘Ik zie ze immers zelden of nooit. Op Welgelegen komen ze nooit. Dat wil grootvader niet hebben.’

‘Is hij dan nog steeds boos om die oude geschiedenis?’ Het lukte

om te lachen en haar nieuwsgierigheid te verbergen. Ze kon maar het beste net doen of ze alles wist.

‘Dat is vrouw Flikweerts eigen schuld. Welke vrouw loopt er nu weg met een knecht?’

Sofie onderdrukte met moeite haar opwindning. Was dat het? Was tante Maria weggelopen en was oom Harm die knecht geweest? Dat verklaarde veel. Ze hadden immers maar een arm bestaan op hun pachthoeve aan de voet van de duinen.

‘Ja, dat was zeker niet zoals het hoort,’ zei Sofie dus met een licht trillend stemmetje. ‘Is tante Maria daarna nooit meer op Welgelegen geweest?’

‘Natuurlijk niet. Dat wist ze toen ze wegliep.’

‘Je moet wel veel van iemand houden, als je zo’n leven opgeeft,’ zei Sofie een beetje peinzend, ondanks haar nieuwsgierigheid.

‘Grootvader zei dat ze behekst was. Hij moet wel gelijk hebben. Eén keer per jaar, als ze jarig is, moet ik met hem mee om haar een bezoek te brengen. Vader zegt dat hij dat na moeders dood aan iemand heeft beloofd. Het is er allemaal even kaal en klein. We zien er altijd vreselijk tegenop, grootvader net zo goed.’

Ja, zo zou je het wel zien als je de weelde van Welgelegen gewoon was. Sofie kon dat begrijpen. Ze zou best eens op Welgelegen willen rondkijken, maar daar kwamen ze vanzelfsprekend nooit.

‘Je schaatst niet onaardig, Sofie,’ stapte Pieter op een ander onderwerp over. Veel te vlug naar haar zin, ze had nog veel meer willen weten.

‘Dat komt omdat jij me zo goed steunt. Zullen we nog een rondje rijden?’ vroeg ze brutaal.

Hij lachte. Zie je wel, ondanks zijn rijkdom was hij net als de andere jongens. Ze wilden graag dat je tegen ze opzag. Zelfs al deed je maar net alsof, dat hadden ze toch niet in de gaten.

Ze hijgde wel toen ze eindelijk vaart minderden. De kinderen begonnen zich te verzamelen voor de priksleewedstrijd en Pieter loodste haar mee naar opoe Constandse.

‘Je lust vast wel wat warme soep,’ bood hij aan. Sofies hartje klopte opgewonden. Was dit nu wat ze sjans hebben noemden? Ze vergat helemaal hoe ze naar Eliza en Marieke had uitgeke-

ken, ze vergat de ringrijderij en Machiel, ze vergat dat vader en moeder, die eerst naar het dorp waren geweest om bij opoe Viergever te kijken, op de terugweg naar de ijsbaan zouden komen. Ze voelde zich slechts opgewonden omdat zo'n rijke jongeman als Pieter zoveel aandacht voor haar had. Ach ja, ze was immers zeventien.

Zodra Machiel Viergever de boerenwagen zag naderen waarop Marieke naast haar vader op de bok zat, vergat hij helemaal dat hij op zijn zusjes moest passen. Hij schaatste snel naar de kant, nam niet de moeite de schaatsen af te binden, maar baande zich zo een weg naar de wagen.

'Ha, die Machiel,' groette Eliza enthousiast. 'Zijn jullie er allemaal?'

Hij lachte, maar zijn ogen dwaalden naar Marieke. Ze zat met rode wangen op de wagen en zonder zich te bedenken stak hij een hand uit om haar te helpen met afstijgen. Ze keek een beetje verlegen naar hem op. Ze moest een heel stuk omhoog kijken, want ze was niet groot, terwijl Machiel net als zijn vader een forse, rijzige kerel was.

'Waar zijn je schaatsen?' vroeg Machiel ongeduldig. 'Ik zal je helpen met onderbinden.'

'Eliza is het eerst,' bekende Marieke hevig blozend. 'We hebben maar één paar, weet je. We hebben er lucifers om getrokken en Eliza heeft gewonnen.'

'Verdraaid. Ik wil zo graag met jou schaatsen, Marieke.'

Het meisje bloosde nogmaals hevig. Ze was nog niet vergeten hoe Machiel op kerstavond had geprobeerd haar in het bakhuis te zoenen. Ze was echter hevig geschrokken en weggelopen, terwijl ze hem verbouwereerd had achtergelaten. De rest van de avond had hij haar niet meer aangekeken, maar hij was bij de andere mannen gaan zitten en had heel vervelend zitten praten over de nieuwerwetse kunstmeststoffen en de plannen voor de stoomtram. Dat was op de verjaardag van zijn vader geweest. Later had ze er spijt van gekregen. Goed, ze was nog nooit door een jongeman gekust, maar ze was twintig en eens zou het ervan moeten komen. Toen ze vorige week op nieuwjaarsdag

elkaar weer zagen, had ze hem daarom vaak toegelachen, net zo lang tot hij er een beetje opgewonden uit begon te zien. Ze had bemerkt dat het een spannend spelletje was en ze was vastbesloten vandaag te ontdekken hoe het voelde om een kus te krijgen, al wist ze dat het slecht en gevaarlijk was.

‘Straks,’ zei ze daarom glimlachend. ‘Ik ben benieuwd of ik het schaatsen al verleerd ben.’

‘Ik help je wel.’

‘Fijn. Eerst ga ik even naar moeder.’ Ze liep bij hem vandaan, haar moeder achterna die bij opoe Constandse stond en net als vader van de warme soep genoot. Ze hadden een koude rit achter de rug. Marieke zei best ook wat te lusten. Ze luisterde naar het gepraat van de andere mensen, maar ondertussen volgden haar ogen de figuren op het ijs. Daar schaatste Sofie met haar neef! Hoe durfde ze! Maar ja, Sofie was een kaatje. Als kind al had ze iedereen op de kop gezeten en oom Iman was als was in haar handen. Marieke mocht Pieter niet. Hij was hooghartig en egoïstisch, haar moeder zei dat hij te veel op haar zuster leek, de vroeg gestorven tante Cornelia, die ze zelf nooit had gekend. Die was ook zo geweest. Ze had nooit iets in het huishouden willen doen, terwijl moeder overal geholpen had en zalven had gekookt voor de arme mensen. Dat deed ze nog steeds en Marieke hielp haar zoveel ze kon. De mensen van hun eigen stand hadden immers geen geld voor een dokter. Maar zelfs moeder wist niet, dat ze zo nu en dan op de grond van Welgelegen kwam. Daar stond ver van het grote huis natuurlijk, een vlaskeet waar de arbeiders woonden die van elders kwamen om een schrale kost te verdienen in het vlas. Ze was één keertje in een zwingelkeet geweest. Het was er stoffig en bedompt, alle mensen hoestten er. Op Welgelegen waren arbeiders die het hele jaar door met het vlas in de weer waren. Nu, in de winter, werd het gebraakt en tot lint gezwingeld. Dat was zo ongeveer het ongezondste werk dat er bestond. Marieke rilde toen ze aan die bezoeken terugdacht. Ze kookte vaak hoestsiroop. Er was eens een oud vrouwtje dat had gehuild toen Marieke haar een lepel gaf. Ze had beloofd spoedig terug te komen. Eind van de week moest ze zien ongemerkt weg te komen. Vader zou haar zeker

slaan als hij wist dat ze naar Welgelegen ging.

Harm Flikweert had geen idee van de gedachten van zijn jongste dochter. Samen met zijn vriend Iman Viergever spoedde hij zich naar een andere kraam, waar de mannen een borrel konden nuttigen. De vrouwen bleven achter. Ook Joppa Viergever volgde bezorgd met haar ogen de jonge mensen op het ijs. Straks zouden Iman en zij ook nog wel een rondje draaien. Maar die verdraaide Sofie! Met Pieter Jumelet! Joppa voelde hoe haar hart van schrik begon te bonzen. Ze dachten niet vaak meer aan die oude geschiedenis. Soms praatten Iman en zij nog eens over Cornelia, Pieters moeder. Die was net als zichzelf verliefd geworden op Iman Viergever en ten slotte op hun hoeve gestorven, nadat ze van haar steigerende paard was gevallen. Met een schok voelde Joppa het oude leed naar boven komen, voor even slechts. De boosheid nam al snel de overhand. Ze moest Iman waarschuwen. Maria Flikweert zag hoe haar vriendin bleek werd en volgde haar blik.

‘Nee, maar,’ zei ze, terwijl haar vrolijke gezicht betrok.

‘Ik roep Iman,’ zei Joppa. Aan Maria hoefde ze immers niets uit te leggen. Niet veel later schaatste haar man met een verbeterd gezicht op zijn dochter toe. Hij schaatste nog graag, al was hij reeds vijftig.

‘Krijg ik ook nog een beurt?’ vroeg hij nonchalant, terwijl hij zijn dochter bij de arm pakte.

Sofie schrok op. Na de soep had ze aldoor met Pieter geschaatst. ‘Vader! Ik had helemaal niet gezien dat jullie er al waren. Hoe is het met opoe?’

‘Niet best,’ zei hij, en keek strak over het meisje heen naar de jongeman. Het was voor het eerst dat hij Cornelia’s zoon werkelijk goed opnam. Ja, hij leek werkelijk op haar, al had hij de kin van Marien. Maar die blik! Zo had Cornelia ook vaak gekeken. Wat was dat lang geleden. Hij was het bijna vergeten. Ze was nu al jaren dood en niet altijd had hij haar gezicht in zijn herinnering terug kunnen roepen. Soms zag hij nog wel eens voor zich hoe ze in de bedstee had gelegen, de lakens rood van het bloed. Nee, daar wilde hij niet aan denken. Hij veegde met zijn hand over zijn voorhoofd alsof hij daadwerkelijk het

spinnenweb van het verleden wilde wegvegen.

‘Bedankt dat je mijn dochter gesteund hebt, Jumelet,’ mompelde hij, voor hij snel een draai maakte en met Sofie de andere kant uitreed.

‘Wat drommel deed je met die vent?’ barstte hij even later los.

‘Vader.’ Haar blauwe ogen keken hem open en fier aan.

‘Ik wil niet dat je je met die lui van Welgelegen bemoeit,’ knarsetandde hij.

‘Waarom? Het is allemaal al zo lang geleden. Vader, waarom liep tante Maria weg?’

‘Omdat ze van oom Harm hield. Basta.’

‘Nu, als ik met een van de jongens van Krelis wegliep, zou u ook het nodige te zeggen hebben,’ hield ze koppig aan. Ze leek niet alleen uiterlijk veel op haar vader!

‘Er was nog meer. Ik hoop niet dat ik een snob ben, maar er zijn dingen gebeurd, Sofietje, die maken dat ik jou niet wil zien optrekken met Cornelia’s zoon.’

Cornelia’s zoon! Dat was de andere kant van het geheim.

Dat was hetgeen waarover ze nog niets wist. Vader zag rood. Was dat van de kou, of...?

‘Was u verliefd op Cornelia?’ vroeg ze. Ineens begon het haar te dagen.

Iman verstrakte. ‘Snotmeid,’ bromde hij en duwde haar in de richting van Joppa. ‘Je schaatst niet meer met Jumelet, als je dat maar begrijpt. Joppa, laat haar iets drinken. En zorg dat ze bij je blijft tijdens de ringrijderij.’

Joppa keek bezorgd naar zijn opgewonden gezicht. Dat gezicht was nog steeds jeugdig, al schemerden hier en daar een paar grijze haren tussen de blonde en had hij allang niet meer alleen lachrimpels. Ze hield nog evenveel van hem als vroeger. En wat hadden ze al niet samen meegemaakt. Eerst die geschiedenis met Cornelia, later de zorgen om Maria en Harm. Het moeilijkste was geweest toen ze hun tweede zoon verloren, doordat het ventje tyfus kreeg. Dat was van de week twaalf jaar geleden. Vaak kon ze nog naar Krijns engelachtige gezichtje terugverlangen. Zo nu en dan stak het verdriet de kop nog op, al wist ze best dat ze niet mocht klagen omdat ze nog drie gezon-

de kinderen over had.

Intussen was het steeds drukker geworden op het Weeltje. Niemand wilde de ringrijderij missen. Joppa pakte Sofie vast, keek nog eens rond naar Jozina, die met Emma samen oefende in het achteruitrijden, en liep toen met haar dochter naar de ringrijderij.

Sofie, toch een beetje opstandig, mokte een beetje vanbinnen. Vader was werkelijk boos geweest en ze kon zich niet herinneren dat dat eerder was gebeurd. Dus durfde ze niets te laten blijken. Ze veerde slechts even op toen ze zag dat ook Pieter aan de wedstrijd meedeed.

Voor haar was de pret van het uitje eraf. Ze raakte zelfs niet opgewonden toen haar broer alsmaar in de strijd bleef en ten slotte samen met Pieter Jumelet moest proberen ook de kleinste ring te doorsteken. Machiel won doordat Pieter miste. Hij gloeide van trots en zijn ogen zochten alweer tussen de mensen naar Marieke.

De zon was ondertussen bloedrood weggezakt in de lichte nevel die boven de horizon hing. De meeste mensen begonnen op te breken. Op de boerderijen wachtten de koeien om gemolken te worden. Slechts de jongelui bleven over.

De jongens van de kastelein staken een paar lantaarns aan, maar de pan van opoe Constandse was leeg en ze begon in te pakken.

Vader en moeder namen Sofie en Jozina mee terug in het gerij. Machiel zag zijn kans schoon en bereikte Marieke net voor ze bij haar vader op de wagen moest klimmen. Eliza en tante Maria zaten al dik ingepakt in de dekens.

‘Ik ben met de slee. Wil je niet met ons meegaan, Marieke?’

Het meisje aarzelde. Ook Harm keek op. Het paard stond ingespannen.

‘Sofie zei dat Marieke bij haar kon slapen,’ verzon Machiel.

‘Heeft ze dat niet gezegd?’

‘Sofie had het druk vanmiddag,’ klonk Eliza’s stem een beetje bits. ‘Ze is het zeker vergeten.’

‘Toe, morgen na de kerk brengen we Marieke met de slee naar huis,’ hield Machiel aan. ‘Moeder rekent erop.’

‘Heus?’ vroeg tante Maria aarzelend. ‘Ze heeft er niets van gezegd, maar ja, dat is mogelijk. Ze had wel iets anders aan haar hoofd.’

‘Nu, vooruit dan maar,’ gaf oom Harm toe.

Machiels hart sprong op in zijn borst. ‘Waar zijn de schaatsen, Marieke?’

‘Die heb ik,’ zei Eliza. Haar ogen namen Machiel onderzoekend op. Ze was in stilte al heel lang verliefd op Machiel Viergever, maar had ten slotte met pijn in haar hart moeten bekenen dat die alleen maar aandacht had voor haar jongere zusje Marieke, die zo lief was en zo knap. Zelf was ze niet buitengewoon bedeed met uiterlijke schoonheid. Ze leek op haar vader. Maar het hoekige dat een mannengezicht markant maakte, stond een vrouw lelijk. Ze wist het. Eliza zuchtte. Ze had allang geleerd dat mannen altijd op een mooi gezichtje letten. Ze zou uiteindelijk wel een oude vrijster worden.

Marieke liet zich door Machiel naar de bank brengen en hij begon onmiddellijk haar schaatsen onder te binden. Ze lette er niet op dat haar vader zijn wenkbrauwen fronste alvorens hij de wagen in beweging zette. En Eliza was de enige die haar moeder hoorde zuchten.

‘Wordt het niet te laat?’ vroeg Marieke aarzelend.

‘Welnee. Pa en moe zijn net weg.’

‘Maar moet je dan niet helpen met melken?’

Machiel grinnikte. ‘Vanzelfsprekend. Ik zal best op m’n kop krijgen. Nu moet de zoon van de knecht maar een handje helpen, ik geef daar niet om. Ik wil eerst een paar rondjes met je schaatsen, Marieke. Daarnet was het veel te vol op het ijs.’

‘O.’ Ze bloosde heel bekoorlijk. Machiel voelde zich een beetje overmoedig. Het was voor het eerst dat hij werkelijk met haar alleen was.

Het bloed bruiste hevig door zijn aderen, kou voelde hij niet meer. De invallende schemering was slechts een welkome vriend.

Het was nu veel stiller op het Weeltje dan een halfuur tevoren. Voor zijn hutje liep oude Toon heen en weer met een oude raap-olielamp. Bij de koek en zopietent hingen nog wat jongens uit

het dorp rond, luidruchtig geworden door de borrels. Hier en daar rumoerden een paar kinderen op het ijs met hun slee. De zon was verdwenen, er was nog slechts een rode gloed blijven hangen boven de horizon, die steeds meer werd vervaagd door de dieper wordende duisternis. Nog voor ze hun eerste rondje hadden gereden, verschenen de eerste sterren aan de heldere winterhemel.

Machiel pakte Marieke wat steviger vast.

‘Heerlijk, hè?’ vroeg hij.

Het meisje knikte. Ze durfde nauwelijks nog naar hem op te kijken. Ondanks haar moedige voornemen van die middag om zich te laten kussen, voelde ze zich bang nu het zeker zover zou komen. Maar het was een heerlijk soort angst. Ze had tot dusverre niet geweten dat zoiets bestond. Het duizelde haar en dat kwam niet alleen door de snelheid waarmee Machiel haar over het ijs voerde. Ze hijgde toen ze eindelijk uitgleden, er was nu bijna niemand meer op het ijs.

‘We moeten nu echt gaan,’ merkte Marieke op.

‘Even nog,’ draalde Machiel. Zijn ogen gleden ondertussen oplettend over de vlakte, hij zag een kaal wilgenbosje langs de kant en met een zwaai trok hij Marieke erachter. Zijn armen sloten zich onmiddellijk om het meisje heen. Haar borst hijgde zwaar tegen de zijne, het maakte dat zijn bloed als een razende door zijn aderen joeg. Hij lachte kort eer hij haar lippen in bezit nam, hij was zo overmand door de felheid van zijn emoties dat hij niet merkte hoe het meisje van zijn onbesuisdheid schrok. Machiel had wel eens in cafés meisjes gekust en hij benaderde Marieke nu op de manier die zij hem geleerd hadden. Wat begreep een heetgebakerde jongen van de angstige verwachtingen van een meisje? Marieke probeerde weldra haar hoofd weg te draaien en ze werd nog banger toen dat niet lukte. Toen hij haar eindelijk losliet, was ze hevig ontdaan.

‘Marieke. Eindelijk! Ik ben toch zo verliefd,’ jubelde het blonde, open jongensgezicht boven haar. Ze probeerde schuw te lachen. Haar lippen deden zeer, ze voelden aan of ze opgezwollen waren. De tranen prikten achter haar ogen. Dus zo was het. Wat was daar nu zo plezierig aan? Dat kon ze met de beste wil

van de wereld niet begrijpen. Maar Machiel keek... kom, ze moesten hier weg.

‘Ik wil naar huis,’ zei ze zacht.

‘Even nog,’ probeerde hij. ‘Eén kusje maar.’

‘Nee, nee, ik moet...’

‘Je hoeft van mij niet bang te zijn.’

Hoe kon ze zeggen dat ze dat nu precies was? ‘Het is al bijna donker, Machiel. Toe.’

Hij zuchtte. ‘Eéntje, lieveling.’

‘Nee, ik...’

Maar zijn mond zoog zich al vast aan de hare, ze beefde van schrik, verwachtte weer zo’n woeste aanval als daarnet, maar onverwacht kwam er een verandering. Machiel kuste zachtjes haar lippen, haar wangen, haar hals. Marieke zuchtte. Op deze manier was het niet zo erg. Als het niet zo donker en stil was geweest, zou het zo best aardig kunnen zijn.

Machiel besepte in zijn jongensachtige overmoed niet dat hij op dat moment terugwon wat hij door zijn onbezonnenheid bijna had verloren. Maar zijn eerste aanval zou voor altijd een litteken achterlaten.

‘Laten we nu gaan,’ zei Marieke zodra ze daar de kans toe kreeg.

‘Vooruit dan maar,’ gaf Machiel eindelijk toe. Het was nu helemaal donker. Zijn paard stond alleen achter het stuk zeildoek. Hij leidde Marieke naar de bank en deed haar schaatsen af. Ze bleef rustig zitten terwijl hij het paard voor de slee spande. Ze rilde een paar keer, van de kou en van de zenuwen, maar ze was blij dat ze even alleen kon zijn. Ze legde haar trillende handen tegen de gloeiende wangen en pinkte meteen een traantje weg. Zo was het dus. Nu begreep ze de opmerkingen die ze soms van andere pachtersvrouwen had opgevangen. De mannen hadden het zo nu en dan op de heupen. Dat moest een vrouw dan maar verdragen. Het ging vanzelf weer over. Dat was bij Machiel ook zo geweest. Er kwamen alleen op de een of andere manier kinderen van. Lieve help, ze zou nu toch niet een kind moeten krijgen? Weer hijgde Marieke van schrik. Dat ze daar niet eerder aan gedacht had. O, kon ze nu maar naar huis. Maar dan? Het

aan moeder vragen? Nee, dat ging niet aan. Ze had zo nu en dan een hijgen en zuchten gehoord in de bedstee van haar ouders. Er was soms een plank die kraakte, waarnaar ze dan wat bang lag te luisteren. Maar zoveel kabaal maakte een kus toch niet? Er moest nog iets anders zijn. Weer rilde Marieke. Ze stond op het punt te gaan schreien toen Machiel weer bij haar opdook.

Sofie was onmiddellijk nadat ze thuiskwamen aan het werk gezet. Niemand zei nog één woord over het ijsfeest. Ze moest de was in de week zetten en daarna water warmen voor het wekelijkse bad. Nu het zo koud was, had moeder de tobbe in de keuken gezet, waar het fornuis de hele dag brandde. Er werd zorgvuldig op gelet dat niemand onverwacht kon binnenkomen.

Het warme water kleurde haar huid roze, al schrijnde de zeep een beetje. Sofie hield ervan om in bad te gaan, als ze haar haar maar niet hoefde te wassen. Daar had ze een vreselijke hekel aan, het klitte altijd zo als moeder het kamde, maar het viel dan ook tot voorbij haar middel als het los hing. Nu droeg ze de vlecht in een knotje op haar hoofd, als alle volwassen vrouwen. Een muts droeg ze niet, alleen 's zondags naar de kerk. Net als moeder. Moeder was de eerste vrouw in het dorp geweest die de muts had afgelegd, een jaar geleden. Er was lang schande van gesproken, sommigen deden dat nog wel, maar steeds meer legden de vrouwen de dracht af. De enige concessie was nog het dragen van de muts naar de kerk. Eigenlijk was het zonde. De lange, sluierachtige muts stond de meeste vrouwen erg goed. Maar lastig was het wel, vooral het krulijzer kon gemeen zeer gaan doen. Moeder zei altijd dat ze er hoofdpijn van kreeg als ze het te lang droeg. Sofie vond het wel lekker als de wind door haar haren speelde. Ze leek ook daarin op haar vader. Opoe Viergever had eens verteld dat vader zelfs in zijn jonge jaren bijna nooit een pet had gedragen. En zelfs nu nog droegen alle mannen die ze kende een pet, allemaal behalve vader. De boeren en arbeiders een pet, de heren een hoed.

Door de warmte van het water begon ze over de afgelopen mid-

dag te dromen. In gedachten voelde ze weer hoe Pieter haar had vastgepakt. Dat was toch wel prettig geweest. Het was een geluk als je een rijke man kreeg. Dan hoefde ze niet zo te werken en te zwoegen als haar moeder, zelfs al had die de meid. Moeder was vroeger knap geweest, maar nu waren haar handen rood en ruw van het werk, net als de handen van alle andere boerinnen die ze kende. Met vader was het al net zo. Al was hij nog steeds een knappe kerel, zijn rug begon zich te krommen door al het werk, ook al liet hij het zwaarste werk natuurlijk aan de knechten en losse arbeiders over. Nog een paar jaar, dan zou ook hij een oude man zijn, net als oom Reinier en alle andere mannen die ze kende van zijn leeftijd. 'Kom eruit.' Volkomen onverwacht kwam moeder de keuken in.

'Machiel is thuis en heeft Marieke meegebracht.' Joppa had rode blossen op de wangen, maar Sofie wist niet of dat kwam van opwinding of van boosheid. 'Hij zei dat jullie dat afgesproken hadden.'

Sofie boog het hoofd voorover eer ze zei: 'Dat is zo. Glad vergeten te zeggen.' Ze wilde hem niet afvallen. Bovendien, als zij hem nu hielp, kon ze eens om een wederdienst vragen als dat zo uitkwam.

Je wist maar nooit.

Sofie verlaat de ouderlijke boerderij als haar broer Michael aankondigt dat hij serieuze trouwplannen heeft. Ze vindt een betrekking op het statige buitenhuis van de rijke familie De Mooij. Het leven is hier heel anders dan op de boerderij en dat bevalt Sofie uitstekend, totdat Samuel, de zoon des huizes, haar verleidt. Deze daad blijft niet zonder gevolgen en Sofie is door de schande gedwongen haar betrekking op te zeggen en terug te keren naar de boerderij. Naarmate de jaren verstrijken, leert zij met haar verdriet te leven. Maar dan ontmoet ze Samuel jaren later opnieuw. Het weerzien roept heel wat verwarring bij haar op.

Gerda van Wageningen is de auteur van maar liefst honderd streek- en familieromans. Deze bijzondere mijlpaal behaalde ze met veel doorzettingsvermogen én schrijftalent. Enkele van haar veelgelezen boeken zijn de prachtige romans *Zilver* en *Het portret*.

ISBN 978 90 205 3051 3 NUR 344

9 789020 530513

www.uitgeverijwestfriesland.nl